

תכלית העמל

הבטחת הקב"ה

במדרש בראשית רבה מסופר שאברהם אבינו הלך בארץ כנען לארכה ולרחבה. כשהגיע ל'ארם נהריים' וראה כנענים אוכלים, שותים ומבזבזים את זמנם, הוא אמר – "הלוואי לא יהא חלקי בארץ הזאת". כשהגיע ל'סולמה של צור' וראה את אנשי העיר עמלים בניכוש, חרישה וזריעת האדמה, הוא שינה דעתו ואמר – "הלוואי יהא חלקי בארץ הזאת". שמע הקב"ה את דבריו והבטיח לו: "לְזַרְעֶךָ אֶתְּן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת". (יב,ז)

שאלה

חז"ל אמרו על הכנעניים שמעשיהם רעים ושליילים מאוד. מה מיוחד בכך שהם עבדו את האדמה, עד שעובדה זו גרמה לאברהם לרצות לחיות בארץ ולקב"ה להבטיח שהיא תהיה לזרעו?

הקדמה לביאור

בספר איוב נאמר "אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד". (ה,ז) הגמרא במסכת סנהדרין דנה בפירוש המילה 'עמל'. אמר רבי אליעזר 3 פירושים: 'עמל מלאכה', 'עמל שיחה', ולבסוף הגיע למסקנה שהאדם נברא ל'עמל תורה'.

חשיבות העמל

העמל הוא התכלית הכללית של בריאת האדם. כאשר הקב"ה ברא את העולם הוא רצה שלבני ישראל תהיה האפשרות להגיע לשלמות ולטוב האמיתי. הטוב האמיתי הוא שהאדם יגיע לדרגה שבה הוא נעשה כביכול **דומה לבורא העולם**, כמו שאמרו חז"ל "שותף להקב"ה במעשה בראשית" (שבת יא).

הדרך להיות דומה לבורא

- ההבדל המהותי בין בורא העולם לנבראים טמון ביחס אל העולם.
- הקב"ה – **משפיע**. הוא ברא את העולם, **נותן** לנו חיים, **ומעניק** לנו חסדים בכל תחומי החיים.
 - הנברא – **מקבל**. **מקבל** עולם לחיות בו, **מקבל** חיים, **מקבל** תכונות, כישרונות וחסד רב. לכן ברא הקב"ה את העולם באופן כזה שהאדם אינו מקבל מן המוכן את כל צרכיו אלא הוא צריך להתייגע ולעמול, ובכך האדם הופך להיות דומה לבוראו ומגיע לדרגה שבה הוא 'משפיע'.

תכלית העמל

הביאור

מטרת בריאת האדם היא לשנות את העולם באמצעות 'עמל תורה' ולשם כך יש הכרח בהכנה של 'עמל מלאכה' ו'עמל שיחה'. באופן דומה גם לגבי ארץ ישראל, שניתנה תחילה לשבע אומות כדי שישראל יכבשו וישנו אותה מארץ גויים לארץ ישראל, ארץ הקודש שמאיר בה בגלוי אור התורה.

אברהם אבינו התחיל את התהליך, וכשהגיע לארץ ישראל וראה את יושבי הארץ עוסקים במלאכה ועובדים את האדמה, זה היווה עבורו השלב הראשון ('עמל מלאכה'). לאחר מכן הוא התפלל שהלוואי ויהא חלקו בארץ ('עמל שיחה'), ולבסוף ניתנה הארץ לזרעו של אברהם שהפכו אותה לארץ שמאיר בה אור התורה ('עמל תורה').

ההוראה לחיים

כדי להיות שותפים של הקב"ה במעשה בראשית באופן השלם ביותר עלינו לעמול ב-3 סוגי העמל, ובאותו הסדר כפי שהוזכרו בגמרא: עמל מלאכה, עמל שיחה, ועמל תורה.

האדמו"ר רבי יוסף יצחק (הרי"צ) הסביר את 3 סוגי העמל:

א. עמל מלאכה – שיעשה את מלאכתו באמונה ועל פי התורה. שיאמין שבה' שהוא הזן ומפרנס.

ב. עמל שיחה – עבודת התפילה. שיחה עם בורא העולם.

ג. עמל תורה – להתייגע בלימוד התורה. שהתורה נעשית חלק ממנו.

עמל זה גורם לשינוי וחיזוש בעולם, שזוהי בעצם תכלית הנברא בעולם לעשות לו יתברך דירה

בתחתונים. באופן זה הוא דומה לבוראו ונעשה שותף לו במעשה בראשית.

ליקוטי שיחות, חלק ט"ו, לך לך ד'.